

اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

بررسی اثربخشی نمایش خلاق بر ابعاد خودکارآمدی معلمان شهر اقلید

اکبر رضایی فرد^۱

استادیار دانشگاه فرهنگیان، دکترای تخصصی روانشناسی

Rezaie-university@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش بررسی اثربخشی نمایش خلاق بر افزایش خودکارآمدی معلمان شهر اقلید است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق، از نوع پژوهش‌های نیمه تجربی و طرح آن به صورت پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل است. ابتدا معلمان به طور تصادفی در دو گروه آزمایش (۲۵ نفر) و گروه کنترل (۲۵ نفر) قرار گرفتند و از هر دو گروه پیش‌آزمون به عمل آمد. سپس طی ۱۰ جلسه ۴۰ دقیقه‌ای نمایش خلاق به مربیان گروه آزمایش داده شد، و گروه کنترل هیچ‌گونه آموزشی دریافت نکردند و در پایان دوره از هر دو گروه پس‌آزمون به عمل آمد. جامعه آماری در این پژوهش، مشتمل بر کلیه معلمان شهر اقلید که ۱۲۶ نفر بودند و در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۸ مشغول به کار بودند. نمونه این پژوهش به تعداد ۵۰ نفر به طور تصادفی انتخاب و در دو گروه (۲۵ نفر گروه آزمایش، ۲۵ نفر گروه کنترل) قرار گرفتند. نتایج نشان داد نمایش خلاق بر بهبود خودکارآمدی کل و ابعاد آن مؤثر بوده است.

کلید واژه: نمایش خلاق، خودکارآمدی، معلم.

مقدمه

بر اساس تئوری شناختی- اجتماعی بندورا عوامل اصلی تعیین‌کننده موفقیت معلمان، قضاوت‌های آن‌ها در مورد خودکارآمدی- شان است. معلمان با توجه به توانایی‌های شناختی و مهارت‌های مسئله‌گشایی که برای عملکرد کارآمد ضروری است، درباره‌ی خودکارآمدی خود داوری می‌کنند (رمضانی‌نژاد، همتی‌نژاد و همتی‌نژاد، ۱۳۹۰). تحقیقات نشان می‌دهند، خودکارآمدی معلم با افزایش انگیزش، پیشرفت درسی، عزت‌نفس، خودراهبری، خودکارآمدی، نگرش مثبت نسبت به مدرسه، مشارکت در فعالیت‌های کلاس و نیز افزایش مدیریت تغییرات مدرسه در دانش‌آموز، مرتبط است (متقی‌نیا، ۱۳۹۰). گیبسون و دمبو^۲، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که معلمانی که حس خودکارآمدی بیشتری دارند، توانایی رابطه برقرار کردن بهتری با دانش‌آموزان دارند (گیبسون و دمبو، ۱۹۸۴). زیمرمن (۱۹۵۵)، در پژوهش خود به این نتیجه رسید که هرچه خودکارآمدی معلمان بیشتر باشد، دانش‌آموزان نیز خودکارآمدی بیشتری خواهند داشت؛ زیرا ارزیابی دانش‌آموزان از خود بیشتر به اعمال و رفتارهای معلمان بستگی دارد (رمضانی‌نژاد، همتی‌نژاد و همتی‌نژاد، ۱۳۹۰). افزایش رفتار ناهنجار دانش‌آموز، خودکارآمدی معلم را در اداره‌ی کلاس کاهش می‌دهد و سبب می‌شود معلم از رفتارهایی نظیر تنبیه و محرومیت‌های کوتاه و طولانی در برابر دانش‌آموزان استفاده کند و روابط معلم و دانش‌آموز دچار خدشه شود (عالی، ۱۳۸۷). معلمانی که خود را در اداره‌ی کلاس و ایجاد نظم و ترتیب ناتوان می‌پندارند خودکارآمدی کمتری دارند، کمتر از شیوه- هایی نظیر برخورد منطقی و داشتن ارتباط مؤثر کلامی برای اداره‌ی کلاس سود می‌برند (فریدمن و فاربر^۳، ۱۹۹۲).

نمایش خلاق باعث شکوفایی شخصیت و آزاد شدن انرژی می‌شود و در کودک شادی ایجاد می‌کند. کودکانی که تجربه‌ی نمایش خلاق دارند، از عقاید و نظریات پیش‌شکل گرفته‌ای برخوردار بوده و رفتار با این دسته از کودکان آسان‌تر است (اکبرلو، ۱۳۸۶). نمایش خلاق یک روند علمی و گروهی کار با کودک است، که در آن مربی با تشخیص توانایی‌ها و نیازهای کودکان با کمک خودشان، مفهومی

^۱.Gibson & Dembo

^۲.Fridman & Farber